

Nebijokim priminti amerikiečiams ir čia didėjančių komunizmo grėsmės žymių

ALT S-gos pirmininko Vytauto Abraičio kalba, pasakyta Vasario 16 minėjime Chicagoje

Jau 25-tas kartas, kai miniame Nepriklausomos Lietuvos paskelbimo sukaktį, nei vienam iš mūsų toje nepriklausomoje Lietuvoje negyvenant ir taja nepriklausomybės nesinaudojant. Jau 25 metai, kai visi lietuviai vienu ar kitu būdu kovoja už lietuvių tautos 1918 metais vasario mėn. 16 dieną vieningai, teisėtai ir teisingai priimto ir paskelbto akto atstatymą, kuris buvo atkūręs nepriklausomą Lietuvos valstybę ir davęs lietuvių tautos genijui 22-jus metus progą laisvai dirbti, gyventi ir kurti dėl savo rytojaus savo prabodžių žemėje, tarp sąvųjų, sava kalba ir papročiais. Tas visas iš mūsų buvo atimta brutalia jėga 1940 metais Sovietų Rusijos, 1941 metais Trečiojo Reicho ir iki šiandien jėga užgniaužta tos pačios Sovietų Rusijos, tik prieš pasaulį prisistatančios jau kitu — pavergtųjų tautų vaduotojos — titulu.

Minint Vasario 16-tąją yra įprasta, kad vadinamasis minėjimo pagrindinis kalbėtojas pasiūlytų susirinkusiems Vasario 16 d. reikšmę ir prasmę, pasigėrėtų nepriklausomos Lietuvos gyvenimo laikotarpiu, primintų okupanto Lietuvoje padarytą ir daromas žalias lietuvių tautai ir pabaigai užtikrinti savo tvirtą tikėjimą, kad Lietuva, atgaus savo laisvę. Sutinku, kad tas visas turėjo ir turi savo prasmę ir vertę. Bet, šiandien, kaip minėjau, mes švenčiame ne tik mielą 47 metų sukaktį nuo nepriklausomos Lietuvos paskelbimo, bet esame priversti minėti ir gana liūdną 25 metų sukaktį nuo tos nepriklausomybės nustojo, tai yra ilgesnė sukaktis nei nepriklausomai gyventi laikotarpio. Tad šia proga, manau, geriau derėtų man pasidalinti su jumis keletą minčių, daugiau, turint dėmesyje, šią liūdną sukaktį, daugiau pažvelgiant į mūsų dabartinės ir ateities pastangas Nepriklausomai Lietuvai atstatyti.

Nedaug tegaliu pasakyti apie įdėtą ir dedamas pastangas mūsų brolių ir sesių pavergtose Lietuvoje nepriklausomai Lietuvai atstatyti. Tačiau mes visi labai gerai žinome, kad ant jų pečių gulė sunki okupanto letena. Konsekventiškai, ir jų pastangos kovoje su okupantu reikalauja didesnio pasiaukojimo, aukos ir ryžto. Davinį, kad jie su okupacija kovojo ir kovoja, nežinrino okupanto uolijų pastangų tuos davinius nuslėpti, yra pakankamai. Tik prisiminkime partizanines kovas, tik prisiminkime okupanto griežtas priemones joms nuslopinti; tik prisiminkime okupanto mums tiesiog juokingai skambančius įtikindėjimus, kaip visi Lietuvoje yra laimingi; tik prisiminkime okupanto mums veltui siunčiamą propagandinę medžiagą įtikinti mus, kokią didelę gyvenimo laimę dabartinėje Lietuvoje surado net visi tie, kurie grįžo į sovietinę Lietuvą, kad, nebūdami ir dideliais išminčiais, galėtume suprasti, kad dabartinėje sovietinėje Lietuvoje veikia jėgos, kurias okupantui reikia visokiais būdais slėpti nuo viešojo pasaulio akių, ir ypač nuo tų, kurie pajėgia jas pastebėti ir užregistruoti. Galų gale, ir pačių lietuvių komunistų Lietuvoje tvirtinimas, kad jie nematą nei kelo, nei reikalo nepriklausomai Lietuvai atstatyti, bet pripažįsta tik reikalingą ir norą išlaikyti lietuvių ir lietuviškumą, tuo pačiu, nors ir netiesioginiai, kovoja už nepriklausomybę.

Savaime aišku, gyvendami kitose sąlygose, kitais būdais kovojam, arba turim kovoti, už nepriklausomą Lietuvą. Mano supratimu, mūsų pagrindiniu uždaviniu yra ir turi nepalausiamai

pasilikti siekis — atstatymas nepriklausomos Lietuvos. Ačiū Dievui, šis siekis mūsų tarpe nėra palūžęs iki šiai dienai ir nėra tapęs ginčų objektu mūsų pačių tarpe. Sakau, nepalūžęs ir vieningas, bet nedrįsčiau tvirtinti, kad per paskutinius 25-rius metus nebūtų stiproki atvėsės, arba, kad galėtume ranką ant širdies padėti tvirtinti, kad per tuos 25 metus Nepriklausomos Lietuvos atstatymą realiai ir konkrečiai esame pastūmėję priekin, arba, kitais žodžiais tariant, to atstatymo datą priartinę. Ir nėra ko per daug stebėtis. Mums, Amerikos lietuviams, užtruko virš 20 metų, kad apjungti visus savo svarbesnius junginius — jėgas Amerikoje po vieną Amerikos lietuvių Tarybos politinę vadovybę. Mums per šiuos 25-rius metus tik palyginamai mažą dalis visuomenės tapaviko apjungti po Lietuvai Bendruomenės skraiste savajai tautybei išlaikyti ir jai pratęsti, puoselėjant savąją kalbą ir tautinę kultūrą. Mums užtruko ne dveji, kaip populiariai aiškiname, bet taip pat virš 20-ties metų sudaryti vieningą, adovaujantį visiems pasaulio lietuviams, politinį Lietuvos vadavimo organą — VLIKą. Pagaliau, prisipažinkime, kad kai kuriems užtruko netoli 25-ri metai išsiaiškinti, ar yra teisėti, ir ar net respektuoti, nepriklausomos Lietuvos simboliai užsieniuose tos pačios valstybės, už kurios atstatymą kovojame ir kurios Nepriklausomybės Paskelbimo sukaktį šiandien švenčiame. O ar seniai sustojome niekinti tą bemaž visą nepriklausomos Lietuvos gyvavimo laikotarpį, už kurį sakomės kovoję. Taigi, būkime atviri ir prisipažinkime, kad eidami tokiu greičiu, nepriklausomos Lietuvos atstatymo gali telti gerokai palaukti, jeigu mes tikime sąvųjų pastangų reikšmingumu.

Žinau, kad gana pasimistiškai skamba šie mano pastarieji tvirtinimai. Bet, nežinrino į tai, kad mums iš tiesų per ilgą užtrunka jėgų organizavimas ir susiorganizavimas, bet, iš antros pusės, mes turime teisės nebe pagrindo pasididžiuoti, kad mes vistiek įveikėme šių problemų išsprendimą, ir esame atlikę visą eilę žygių, jei tiesiogiai ir nepriartinančių Lietuvos išvadavimo dienos, tai bent primenančių ne tik mums patiems, bet ir visam pasauliui, koks milžiniškas smūgis ir skriauda buvo smogti lietuviams Lietuvos Nepriklausomybės sutrypiant. Ta proga mes parodom mūsų draugams ir mūsų priešams mūsų visų vieningą ir nepalausiamą nusistatymą nepriklausomos Lietuvos atžvilgiu. Mūsų ta proga sudedamos aukos ne tik padeda vesti Lietuvos laisvinimo kovą, bet kartu parodo kitiems, kad dėl Lietuvos laisvės mes ir toliau nesibijome aukoti ir aukotis. Mūsų ryžtas šia kryptimi nesikeičia. Jei mums ir užtruko virš 20-ties metų prieiti prie politinės vienybės viename vyriausiam Lietuvos išlaisvinimo organe, tai kartu turime neužmiršti, kad per tą laiką laisvos Lietuvos priešai turėjo teisės viltis, kad per tiek laiko mes greičiau pakrūksime, kaip tos vadinamos grigo bitės, nei susivienysime. O vistiek bent formalinė vienybė VLIKe yra pasiekta, ir aš esu vienas iš tų, kuris tiki, kad ji greitai virstų į organiską vienybę. Mes tam, atrodo, stovime ant tikro kelio ir neturime teisės iš jo iškrypti.

Per šiuos 25-rius metus laisvojo pasaulio lietuviai esame su pažindinę laisvojo pasaulio visuomenės vadovaujančius sluoksnius su lietuvių tautos nepalausiamomis laisvės aspiracijomis.

Savaime aišku, kad šioje srityje tobulybės arba ir saturacijos ribos bus pasiektos tik tada, kai Lietuva vėl taps nepriklausoma. Bet nemažas darbas yra atliktas ir dirbamas, kai dėka vadavimo veiksmų, o taip pat ir mūsų politinių, kultūrinių ir net karitativinių organizacijų nebuvo praleista ir nėra praleidžiama nei viena proga priminti visiems, kad šiame spontaniškame tautų emancipacijos laikotarpyje, Lietuva yra paversta Sovietų Rusijos kolonija.

Tai bene geriausiai patvirtina pastaraisiais metais keleriojai sustiprinta sovietinė propaganda, nukreipta ne tik į vakarų pasaulio viešąją opinią, bet ir į mus pačius.

Lietuvos okupantui per paskutinius 25-rius metus paaiškėjo, kad nepavyks jam palaikyti lietuvių laisvės siekimo vien brutalia jėga tėvynėje, ir gaudinimu bei niekinimu užsieniuose visų tų, kurie, Lietuvą okupavus, pasitraukė iš Lietuvos, būti gyvais liudininkais laisvajame pasaulyje okupanto užmačių ir darbų okupuotoj Lietuvoje. Išvadoje, jis priverstas griebtis kitų priemonių įsiteminti Lietuvoje. Lietuvoje pradėtas ir stipriai suintensyvintas Lietuvos rusinimas, o mums, lietuviams užsieniuose, pasiūlomoms alyvos šakos: bendraukite su kraštu kultūriškai, kruopščiai ir godžiai skaitydami jo propagandą, lankykite savo gimtąjį kraštą, specialiai pora naujų viešbučių ir kavinių papuoštą sostinę Vilnių, kur Jūsų smalsumui patenkinti bus parodyti pora naujų pastatų ir dar daugiau buvusių, bet jau naujais vardais perkrikštytų. Šiais, dvidešimt penkių metų okupacijos sukakties metais jums bus parodytas net pro ašaras šokantis ir dainuojantis Lietuvos jaunimas. Na, ir priedu, jei gerai elgsitės ir girsite viską, kas jums bus leista pamatyti, kaip desertui jums bus leista pamatyti ir atstatyta Trakų pilis. Tiesa, kad nekilų jums perdidelis noras aplankyti savo tėviškę, jūs tėvai, broliai ir seserys bus atvežti į Vilnių, aprėdyti jūsų pačių nusistatymais drabužiais, kad grįžę galėtumėte papasakoti visiems, kaip gražiai atstatyta Lietuva, kaip visi žmonės yra laimingi ir patenkinti, gyvendami dar Stalino laikais į Lietuvą atvežta saule. Kad kartais jūs arba jūsų giminės pasikalbėjimuose nenukryptumėte nuo temos, kultūriniais ryšiams su užsienio lietuviams palaikyti atstovas — politruskas, galit būt tikri, globos jūs nuo išlipimo iš lėktuvo iki sėdimo į lėktuvą. Taip, bus ir tokių, kuriems bus leista nuvažiuoti dienai, ar dviem,

su stipria palyda į tėviškę, bet užtai nebus užmiršta iš jūsų paprašyti, kad grįžę kalbėtumėt ir rašytumėt ne tiek, ką matėte, bet kaip gerai tenai yra. Visa tai turi didelę ir gilią prasmę Lietuvos okupantui. Kuo didesnis mūsų skaičius, ypač šiais metais, apsilankys Lietuvoje, tuo lengviau bus okupantui įrodinėti laisvajam pasauliui su jūsu ten paliktais doleriais, kad Lietuvos laisvės siekia tik veiksniai, bet ne visa lietuvių tauta, jau nekalbant apie susilpninimą mūsų tvirtos atsparos, kuri okupantui šiandien yra pats kliečiausias rėšutas. Todėl, skaitau, kad labai teisingai AL Tarybos Clevelando skyrius formuluavo lankymosi Lietuvoje reikšmę šiais metais. Jis yra tolygus pripažinimui Lietuvos okupacijos ir išdavimui lietuvių tautos siekių. Aiškinimas, kad mūsų lankymasis krašte sutvirtina tenai esančių laisvės kovotojų dvasią ir ryžtą yra tik gera priemonė pridengti savo neatsispyrimą smalsumui ir išveidžiantis įvertinimas tenai esančių tėvynės laisvės kovotojų, kad jie visiškai nieko nežino, kad mes darome, kur mes stovime ir ko norime.

ALT S-gos pirm. Vytautas Abraitis

Tiesa, laikas nuo laiko susilaukiame ir mes svečių iš Lietuvos, atvykstančių į Vakarus su sovietinėmis ekskursijomis, ar pat yra tiesa, kad tokių susitikimų proga mes turime neužmiršti, kad veik visi tie kurie vienu, ar kitu būdu patenka į tokias ekskursijas, iš tiesų dažniausiai yra okupanto pareigūnai, jo tikrinti ir pertikrinti, kad iš tos ekskursijos ir susitikimų naudą turėtų ne keliautojas, o okupantas. Tad nebėgdami iš idėjų kovos lauko, prieš susitikdami, būkime tikri, kad ne jie mus

su, tuo labiau, jei mes nesame abejingi dėl kovos už Lietuvos laisvę. Bet, iš antros pusės, taip pat yra tiesa, kad tokių susitikimų proga mes turime neužmiršti, kad veik visi tie kurie vienu, ar kitu būdu patenka į tokias ekskursijas, iš tiesų dažniausiai yra okupanto pareigūnai, jo tikrinti ir pertikrinti, kad iš tos ekskursijos ir susitikimų naudą turėtų ne keliautojas, o okupantas. Tad nebėgdami iš idėjų kovos lauko, prieš susitikdami, būkime tikri, kad ne jie mus

(Nukelta į 3 psl.)

PELNAS VIETOJ PLANO

SOVIETŲ SĄJUNGOJE, O YPAČ JOS SATELITŲ TARPE, PRASIDĖJO SĄJŪDIS SIEKIAS GRĄZINTI Į ŪKINIO GYVENIMO SOSTĄ PELNĄ. — PELNO TROŠKIMAS YRA KAPITALISTINIO ŪKIO KLESTĖJIMO SVARBIAUSIOJI PRIEŽASTIS IR VARYKLIS. — DABAR JIS TURI PADĖTI SOVIETAMS ISLIPTI IS TOS ŪKINĖS BALOS, Į KURIĄ JĄ ĮVARE KOMUNISTINIS ŪKIO PLANAVIMAS.

Vytautas Meškauskas

Kai sovietai paverė Lietuvą, jie rado ten per 70 tekstilės pramonės įmonių. Savaime aišku, jos buvo nedelsiant suvalstybintos ir naujieji viešpačiai pareikalavo iš naujų direktorių orientacinių skaičių, kurie parodytų jų gamybinį pajėgumą. Tuos skaičius sovietai paskelbė planu, kurį įmonės turėjo išpildyti. Tačiau įmonės galėtų jį išpildyti tuo atveju, jei gautų tam reikalingą žaliavą ir atsargines medžiagas. O to nebuvo kur gauti. Tokiu būdu, didžiausioji įmonė "Kauno Audiniai", kuri buvo gerai tvarkoma ir turėjo reikalingų žaliavų ir atsarginių dalių atsargą, galėjo tokią "planą" išpildyti, o visos kitos įmonės ne. Ir dėl to kai kurie direktoriai turėjo net gerokai nukentėti, o kai kas net į kalėjimą pa-

kliuvo. Maskvos komisarai suprato savo reikalavimų absurdiškumą, tačiau aiškino, jog nėra jokio tokio mažiau skausmingo kelio į "planingą" ūkį, kaip toks. Girdi, palaipsniui visas sustvarkys. Įmonės žinos, kiek ko joms reikia, jos žaliavų pareikalaus, o gavusios jos galės lengvai išpildyti savo planą. Tokia sistema vedė prie nepaprasto planuotojų skaičiaus išaugimo, tačiau tie negalėjo išgelbėti nuo sukčiavimo ir kokybės bloginimo. Jei įmonės pagal planą turi patiekti tiek ir tiek metrų audinio, savaime aišku, kad jos direktoriui ateis į galvą mintis tą audinį praręti, kad jis gautų didesnę metrų skaičių ir ko gero planą netik išpildytų, bet jį dar perviršytų ir už tai sulauktų visokeriopos garbės. Aiš-

ku, kad tai buvo sunku padaryti pildant kokį užsakymą kariuomenėi ar kitom valdiškom įstaigom, kurios už kokybės pabloginimą gali pakelti triukšmą, tačiau tai lengva buvo padaryti gaminius išmetant piliečiams, kurie turi pirkti tai, ką gauna ir negali kelti dėl kiekvieno pirkinio triukšmo. Tokia sistema neblogoi veikė, kol sovietų piliečiai buvo taip reikalingi pirmo reikalingumo prekių. Jie nekreipė dėmesio į kokybę. Tačiau sovietų pragyvenimo lygį kiek pakilus ir gamybai pagausėjus, sandėliuose staiga atsirado didelė kiekiai tokių blogų prekių, kurias niekas nenorėjo pirkti, nes jau gali be jų išsiversti. Kitaip sakant, planas, kuris turėjo sovietų ūkį išgelbėti nuo nenaudingos perprodukcijos ir kiekvieną gerybę 100% išnaudoti, davė priešingų rezultatų.

Savaime aišku, kad tai nebuvo paslaptis ir sovietų ūkio planuotojams, ekonomistams. Bet pasislėpti grįžti bent iš dalies prie kapitalistinės sistemos, prie paslėptų ir paklausos žaidimo, nusodinti nuo ūkinio gyvenimo sostą planą ir vieton jį pastatyti pelną, niekas ilgai nedrįso. Tik 1956 metais Charkovo universiteto asistentas Evsei Liberman "Komunisto" žurnale labai atsargiai prasarė, kad tam tikros lokalinės įmonės galėtų vadovautis savo gamyboje pelno siekimu t.y. gaminti tai, kas turės pasisekimo perkančioje visuomenėje. Iš pradžių niekas į tokį pareiškimą nekreipė ypatingo dėmesio, tik 1962 metais Chruščiovui pareiškus, kad pats Leninas komunistams įsakęs mokytis iš kapitalizmo, Libermano vardas pradėjo garsti. Ir garsėjo taip, kad praeitos savaitės Time magazinas jam paskyrė viršelį ir labai ilgą rašinį.

Jame tarp kitko paminėta, kad pagal planą Vilniaus Pergalės šaldainių fabrikas turi savo darbininkus aprūpinti baltomis prijuostėmis ir galvos apdangalais, tačiau niekur nėra pasakyta, kad darbininkai plautų savo rankas, nors kiekvienas šaldainis yra rankomis liečiamas bent keturis kartus.

Per paskutinius pora metų Sovietų Sąjungoje buvo pravesta keleta bandymų su tam tikrom įmonėm leidžiant joms apsiei-

(Nukelta į 2 psl.)

- Prisiek man, kad tarp tavęs ir jo nieko nebuvo!

Vokiečių kariuomenė keliai per Rusijos upes...

RYTŲ FRONTE (12)

Maskva ar Krymas?

Joks generolas, joks karininkas, joks karys rytų fronte negalėjo abejonėti, kad po Smolensko kritimo gali būti kitas tikslas, negu Maskva, kuri buvo natūrali sovietų imperijos širdis. Vientik pasiūlymą į žemėlapi matyti, kad visi keliai veda į Maskvą. Jei pavyktų šią širdį perverti, Sovietų Rusija, be abejonės, greitai žlugtų.

Taip galvojo vokiečių armijos vyriausias vadas maršalas von Brauchitsch. Taip skaičiavo ir Hitleris. Tos pačios nuomonės buvo Guderianas, Hoth, Bock ir visi rytų fronto vadai. Visi gal-

vojo, kaip ir moderniosios strategijos tėvas Clausewitz, kad Napoleonas, nežinint pralaimėjimo Rusijoje, buvo teisus norėdamas palmti Maskvą.

"Bet, rašė Clausewitz, milžiniška rusų imperija nėra kraštas, kurį galima užkariauti įprastu būdu, okupuojant. Bonapartas tik užimdamas Maskvą galėjo to tikėtis..."

Tikėtis sugriauti sovietų imperiją galima tik sukellant vidaus neramumus, suklimą, nuverčiant režimą. Jei tas nepasiseks, tai galima bus susilaukti Napoleono likimo.

Vokiečių generolai buvo gerai išstudijavę Clausewitz. Šį kartą buvo kitaip. Sovietams nepavyko atraukti savo jėgų į milžiniško krašto užnugarį. Jie sutiko kovoti. Vokiečių jėgos buvo didesnės. Rusų tauta atrodė neapkenčianti bolševizmo. Daugelyje vietų vokiečiai buvo sutikti kaip išlaisvintojai su gėlėmis. Viskas rodė, kad pergalė užtikrinta. Tad pirmyn į Maskvą. Tačiau Hitleris neketino Maskvą padaryti svarbiausiuoju tikslu. Ar jis išsigando, atsidūręs prie Stalino sostinės? Ar jis bijojo susilaukti Napoleono likimo? Ar jis nebepasitikėjo strategijos pagrį-

dais? Ar jis nesuprato, ką Maskva reiškia Sovietų Rusijai?

Kiekvienu atveju jis atsakė nuo žygio į Maskvą. Ir kai Smolenske visos strėlės rodė į Maskvą, kai pergalė atrodė artima, kai visi laukė įsakymo: "Šarvuočiai pirmyn! Objektivas: Kremlius!", vienu mostu Hitleris sunaikino visas spekuliacijas.

Po penkių savaičių tylos ir laukimo generolai susirinko centrinio fronto vyriausiam štabe iš klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Rugpjūčio 22 vidurnaktį 2-os šarvuotųjų grupės štabe Prudki klausyti Hitlerio įsakymo: "Svarbiausias tikslas prieš ateinant žiemai yra ne Maskvos užėmimas, bet Krimo užkariavimas..."

Už dviejų minučių Guderianas su savo štabo karininkais Liebensteinu ir Bayerleinu išvyko veždamiesi žemėlapius, kuriuose paskutinėm savaitėm buvo suplanuoti puolimai, nužymėti strėlėmis, vėliavėlėmis, skaičiais.

Jau keturios savaitės, kai Guderianas su savo štabu, įsitaisęs Prudki, laukia. Apie liepos vidurį vokiečių motorizuotos divizijos pasiekė Disną ir užėmė Jelniją. Iš čia tik mažas šuolis iki Maskvos. Jo šarvuotos divizijos paruoštos nuo rugpjūčio 15 iki 20 pulti Maskvą. Rugpjūčio 4 d. Guderianas pareiškė Hitleriui:

-- Mano Fuehreri, mes užimsime Maskvą.

Bet Hitleris laikėsi rezervuotai. Jokios abejonės, jis brandino kitą projektą. Galbūt jis norėjo pradžioti palmti Leningradą, arba okupuoti Ukrainą. Nustebę generolai jo klausėsi. Pamatę veiduose abejonę jo projektams, Hitleris išvyko nieko aiškaus nepasakęs. Generolai galvojo, kad jis apsispręs ir puls Maskvą. Laukdami įsakymo jie tęsė pasiruošimus šiam lemiamam puolimui. Rugpjūčio pradžioje gen. Geyerio 9-to korpo 137 ir 263 pėst. divizijos užėmė fronte pozicijas, pakeisdamos šarvuotųjų divizijas, kad šios galėtų judėti pirmyn. Nuo Jelnios iki Maskvos buvo tik 298 kilometrai.

Rusai irgi žinojo, kad vokiečiai ruošiasi lemiamam smūgiui ir Timošenko sumobilizavo visus civilius įsitvirtinimo darbams. Eremenko beviltiškai gynėsi. Be sitraukia buvo atiduodami karo lauko teismui arba sušaudomi vietoje. Apie liepos vidurį Stalinas nutarė fronte išbandyti naują ginklą. Bet jis nebuvo masiniai gaminamas, tai negalėjo turėti didelės reikšmės. Tai buvo raketa, kurios buvo laikomos paslapyje ir net pats Eremenko apie jų gamybą nieko nežinojo. Raketa buvo išbandyta prie Rudnios. Jos pakilo su dideliu švilpimu, kaip kometa, palikdama ilgą raudoną uodegą ir sprogo prieš pusę dideliu triukšmu. 320 sprogimai per 26 sekundes buvo tikras rekordas ir vokiečiai, panikos pagauti, pradėjo bėgti. Rusų kareiviai irgi išsigandę išsi-bėgiojo, rašo Eremenko, nes jie nieko nežinojo apie šias raketas. Vokiečiai naująjį rusų ginklą pavadino "Stalino vargonais", o rusai "Katiuša".

Laimė, Eremenko tų raketų gavo labai nedaug, tad jų panaudojimas neturėjo lemiamos reikšmės.

Rugpjūčio 23 d. Guderianas su savo "Fieseler Storch" nusileido prie Borisovo ir von Bock štabą pasiekė automobiliu. Čia jau buvo susirinkę IV, IX ir II armijų vadai, maršalas von Kluge, gen. Strauss ir gen. von Weichs. Buvo laukiama svečio iš Rytprūsų gen. Halderio, vyriausiojo štabo viršininko. Jis atvyko 11 val. ir atrodė labai nusiminęs. Tuoj perskaitė Hitlerio įsakymą, kad nutarta nebevykdyti puolimo Leningrado nei Maskvos kryptimi. Pirmoj eilėj turi būti užimta Ukraina ir Krymas.

Ši žinia visus pritrėnkė lyg kuolu per galvą. Visad impulsyvus, Guderianas išsitiesė kaip žvakė:

-- Tai neįmanoma!

Halder tik beviltiškai patraukė pečiais:

-- Toks jau nutarimas... Mes penklas savaites tikinėjome, kad reikia pulti Maskvą. Rugpjūčio 18 d. mes patiekėme pilną puolimo

planą. Bet jo nutarimas buvo kitoks.

Šitas Hitlerio nutarimas generolų nuomone laikomas didžiausia 1941 m. kautynių klaida. Bet geriau išstudijavus, jis pasirodo visai kitoj šviesoje. Vasaros kautynės parodė, kad šarvuotųjų ir pėstininkų daliniai, dėl skirtingo greičio, negalėjo visur kartu kovoti. Tai buvo silpna vieta. Priešas greit suprato ir pasistengė tai išnaudoti. Kai kurie Stalino nutarimai liepos pradžioje rodo, kad jis gerai orientavosi situacijoj. Dėl lėtų karo veiksmų šiaurėje ir pietuose, centrinis frontas buvo pavojingai išstatytas ir penktoji sovietų armija sudarė rimtą pavojų Bocko armijos sparnui. Reikėjo jį ginti. Pagaliau nebuvo pramatyta sovietinių tankų jėga ir neišsemiamas žmonių rezervas. Visa tai leidžia suprasti Hitlerio atsargumą.

Bet atsargumas neišgelbėjo veikė karo veiksmus. Centrinis frontas buvo toli įsiterpęs prieš teritoriją. Atsisakyti nuo žaibo karo, reikė duoti priešui susior-ganizuoti, prarasti pirmuosius kautynių rezultatus, ir gal būt, pralaimėti karą. Tokiubūdu Bar-

barossos operacija nustoja savo reikšmės.

-- Kas dabar mums lieka daryti, -- paklausė Bock.

-- Sprendimas nepamainomas, -- atsakė Halderis.

Pagaliau buvo sutarta, kad Guderianas palydės Halderį į vyriausiąjį štabą Rytprūsioje ir išdėstys Hitleriui visų generolų nuomonę. Apie pietus jie išskrido į Rastenburgą. Išskrendant Bock jam pasakė žodis žodinė 1521 m. balandžio 17 d. Martinui Luteriui sakė Vyskupo sargybos karininkas: "Mažas vienuoli, tu pradedi sunkų kelią..."

Visą kelią Guderianas darė užrašus tikrindamas žemėlapius. Auštant lėktuvas nusileido Rytprūsioje ir automobiliu jie pasiekė "Vilko lizdą", kur miške barakuose buvo įsikūręs Hitleris su vyriausiuoju štabu. Ten norint patekti reikėjo parodyti specialų geltonos spalvos leidžiamąjį. Nedelsiant jis buvo nuvestas pas Hitlerį ir prie žemėlapių pradėjo aiškinti fronto situaciją.

(Bus daugiau)

PELNYKITE DIVIDENDUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

TAIP... PAS MUS JŪS TURITE PASIRINKIMĄ ĮVARIŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ ATITINKANČIŲ JŪSŲ REIKALAVIMAMS...

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

DIVIDENDAI ISSIUNČIAMAI PAŠTU KETVIRČIAIS INVESTMENT SĄSKAITOMS

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės įstatymų įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ —

TAIP PAT MAISTO PRODUKTAI

Licenzijuota lietuvių įmonės, registruota U.S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3212 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608

Telef. CA 5-1864

2439 ir 2608 W. 69 St. Chicago, Ill. 60629

Telef. WA 5-2737

DIDELIS IŠPARDAVIMAS medžiagų ir kitų prekių nepaprastai pigiomis kainomis. Angl. kostiumams medžiagos, kurių kaina buvo \$18.00 dabar tik \$14.00. 100% vilnonės kostiumams medžiagos buvo \$14.00, dabar \$10.50. Medžiagos 5 kostiumams tik \$22.50.

NAUJIENA: Suknelės medžiagos — nylonas kartu su pamušalu.

Vedėjai E. ir V. ZUKAUSKAI

PELNAS VIETOJ...

(Atkelta iš 1 psl.)

ti be plano, prisitalkant prie pareikalavimų, ir siekti pelno. Tie bandymai davė gerų rezultatų. Dar toliau nuėjo sovietų satelitai, jei ta kryptimi bus einama toliau, vadinama socialistinė sistema susilauks didelių permainų. Nes jei atskiros įmonės gali, vайkydamomis pelno, pasiekti gerų rezultatų, kodėl pagaliau negrįžti prie privačios nuosavybės, kur savininkai tais pačiais sumetimais daugelyje atvejų pralenkia samdomus direktorius. Juk grįžimas prie privačios nuosavybės žemės ūkyje vienuypu -- per vienus ar dvejus metus -- pašalintų žemės ūkio produktų trūkumą. Tačiau toks grįžimas reikėtų atsisakymą nuo tos svajonės, kurios vardan žuvo milijonai žmonių, nuo socializmo, kuris turėjo vesti prie komunizmo.

Už tat dar per anksti džiaugtis tuo reiškiniu. Jei ir praityje buvo bandymų palengvinti ūkinį gyvenimą, tačiau po kiek laiko vėl būdavo grįžtama prie senos aklos plano sistemos. Žinoma, galimas daktas, kad liberalizmas ūkyje eidamas ranka rankon su liberalizmu kultūriniam gyvenime, padarys tam tikros įtakos ir politiniame gyvenime. Net gali teigti, kad ateis laikas, kada tie reiškiniai susilauks ir didesnių laimėjimų. Klausimas tik, kada ir kiek kančių dar reikės pergventi, kad to paprasto idealo pasiekus.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS! PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

SKAIČIUS GALI BŪTI ATSVERTAS KOKYBĖ

Mūsų skaičius nedidelis, todėl savo individualybei ir tautiniam svoriui išlaikyti mūsų standartai visais požūriais turi būti labai aukšti: mes turime būti šviesūs, dori, išsilavinę, pasiryžę ir pareigingi. Šitie privalumai nelengvai puoselėjami savame krašte, bet pranašumo ypatingai sunku siekti Amerikoje, kurioje viso pasaulio stipriausios pajėgos vienos su kitomis lenkyniauja ir siekia laimėjimų.

Lietuviai Amerikoje iš seno turi gerą vardą kaip dori ir darbštūs žmonės. Šis senųjų palikimas atveria mums, paskiausiai atvykusiems, duris į plačią veiklą ir teikia gražių galimybių lietuviškai akcijai rutulioti. Lyginamiesi su kitais, mes galime būti patenkinti rezultatais bent ta prasme, kad lietuvių balsas, nežūrint, palyginamai, mažo mūsų skaičiaus, gana plačiai nuskamba.

Tačiau yra vienas mūsų veiklos ypatumas, kuris mums trukdo pakilti į deramą aukštumą. Tai mūsų daugumos tendencija žiūrėti į lietuvišką bendravimą kaip į pramogą, o ne kaip į prievolę. Mums malonu pasikalbėti "išdidžia tėvų tarpe", pažvelgti į pažįstamus veidus, pasiklausyti gražių lietuviškų dainų ir dalyvauti mūsų didžioje iškilmėse, kaip sakysim, Vasario 16-osios minėjime. Šiems pramogai ir iškilmingumui pagrįstais motyvais mes iki šiol tebesame labai jautrūs.

Tais atvejais, kai pramogos elementas labai žemas, mūsų reakcija būna silpna, mes daromės pasyvūs, nežūrint į tai, kad lietuviškasis interesas mus šauktų šaukia būti aktyviais. Imkime konkretų pavyzdį. Mieste, sakysim, amerikiečių yra rengiama aukšto lygio prieškomunistinė paskaita. Tokie paskaitose lietuvių dalyvavimai nuo 5 iki 50, nors profesinių lygių ir moralinių tonų tokių paskaitos yra labai vertingos. O juk ir mūsų pačių pagrindinis siekis yra prieškomunistinė akcija. Tai kodėl mes taip silpnai teparemiame amerikiečius tikrovėje dirbančius mūsų darbą? Todėl, kad tokios paskaitos primena universiteto paskaitas, kurių klausymas nėra pramoga, bet darbas. Kai kurie mūsų į tas paskaitas gal neužeičia dėlto, kad nestitid jose nieko naujo patirti. Net jei tai būtų tiesa, tas paskaitas jie turėtų lankyti, kad moraliai paremti rengėjus. Mat, nežūrint į tai, kad vyriausybė lūpomis prieš komunizmą kovoja, kiekvienas viešas ryškesnis pasisakymas prieš komunizmą, net ir šiandien tebe laikomas pavojingu (!) reiškiniu. Todėl visi, kurie išdrįsta šio pavojingo darbo imtis, nusipelno vieningos mūsų paramos.

Tam tikra nepareigūnoms analogija galime žiūrėti ir mūsų vidiniame, organizaciniame gyvenime. Kiek sykių organizacijų šaukiami susirinkimai nevyksta dėl nepakankamo susirinkusiųjų skaičiaus? O koks nuošimtis iniciatorių į tuos rimtus susirinkimus ateina pasirodęs? Kaip dažnai iniciatoriai pateikia kruopščiai paruoštą dienos tvarkę, aiškų veiklos planą? Visi tie būtini tvarkingo susirinkimo reikalavimai dažniausiai nepatenkinami, kadangi jiems patenkinti reikia darbo, ir kurių patenkimas nesudaro jokios pramogos. Apatija šaukiamų susirinkimų lankymui, kruopštumo stoka jų paruošimui slopina organizacijų veiklą ir suriša rankas norintiems dirbti.

Padarytų pastabų nereikia aiškinti kaip principinio pasisakymo prieš pramogą, kurios yra reikalingos darbo našumui pakelti, neramus nuraminti ir, poetiškaiariant, įkvėpimo liepsnai žiebiti. Tačiau jokia veikla negali remtis vien pramogomis. Pramogos teturėtų būti darbo ir pareigos papildinys. Šią tiesą turėtų įsisąmoninti tie, kurių skaičius nedidelis, taigi ir mes. Tik suprastę šią tiesą ir įai palenkę savo valią ir protą, mes galime užtikrinti lietuviams deramą pripažinimą iš amerikiečių pusės ir tuo įrodyti esą verti senųjų palikimo, kurio dėka mes Amerikoje naudojames geru vardu. Patikrinę lietuviams deramą vietą amerikiečių visuomenėje, mes turėsime progos svarbiau pasireikšti Lietuvos interesų gynime ir Lietuvos nepriklausomybės atkūrimė.

Julius Smetona

NESIBIJOKIME PRIMINTI AMERIKIEČIAMS...

(Atkelta iš 1 psl.)

savo propaganda pavelktų, o mes juos ir jų klaidas demaskuotume. Eventualiai yra kyla klausimas, kokie gi yra pozityviai konkretūs žingsniai šiuo metu jungiantis į kovą už Lietuvos laisvę. Jau kalbėjau apie reikalingą mūsų visų jungintų jėgų Lietuvos išlaisvinimo pastangoms tęsti ir sustiprinti. Mūsų vieningas darbas ir auka ir toliau pasilieka pagrindiniais Lietuvos laisvinimo varikliais.

Mano supratimu, stipresnis poveikis į tarptautinę politiką reikalauja mūsų ypatingo dėmesio. Nebūdami nepriklausomos valstybės reprezentantai, mes negalime tai atlikti patys tiesioginiai, bet už tai mes pilnai galime ir turime surasti sau galimai daugiau draugų valstybės vyrų tarpe, kurie vadovauja ir lemia tautų likimui. Šioje srityje, ypač Amerikos lietuvių, dirva yra nepaprastai plati. Dalyvaujant, kaip Amerikos piliečiai, Amerikos politinėje veikloje, susipažinkime ir supažin-

dinkime galimai didesnė Amerikos politinių vyrų skaičių su Lietuvos byla, su Sovietų Rusijos kolonialine politika Pabaltijje, neišskiriant ten vykdomo genocido. Nesibijokime priminti amerikiečiams ir čia didėjančių komunistų grėsmės žymių, tuo atlikdami pilietinės pareigos patarnavimą ir savo adoptuotam kraštui. Visa tai atsiekti mums yra atvirų įvairiausių kelių, tiek kolektyviai, tiek individualiai veikiant.

Mes galime nemaža atsiekti kolektyviai kreipdamiesi į JAV Prezidentą, vyriausybę ir Kongresą, kad visuose Amerikos tarptautiniuose svarstymuose būtų iškeltas ir pabrėžtas Baltijos valstybių reikalas. Mes kolektyviai turėtume kreiptis į Amerikos Prezidentą instruktuoti JAV Ambasadorių prie Jungtinių Tautų įtraukti Baltijos kraštų laisvės klausimą į specialią 24 tautų Komisiją kolonializmui tirti ir likviduoti. Kolektyvinio darbo principu paremtas turėtų būti vykdomas ir peticijų paruošimas, kreipiant specialios 24

NELEISKIM OKUPANTUI ŠIĄ LIŪDŲ SUKAKTĮ PANAUDOTI SAVO KĖSLAMS

Lietuvos Nepriklausomybės Talkos pirmininko Dr. Br. Nemicko kalba, pasakyta Vasario 16 minėjime New Yorke.

Kas metai lietuvių mini Lietuvos valstybės atstatymą, 1918 metų Vasario 16 dienos aktą, paskelbus pasauliui lietuvių tautos apsisprendimo valią -- savarankiškai tvarkyti savo valstybinį gyvenimą, nutraukiant su Rusijos imperija visus priklausomybės ryšius, kurie yra buvę praeityje, šis lietuvių tautos ryžtingas žodis, -- tartas Lietuvos Tarybos ir atkūręs nepriklausomą Lietuvos valstybę, kaip tarptautinės bendruomenės narį, -- visiškai pagrįstai ilgai virto lietuvių tautos džiaugsmo apraiška ir ryžto akstinu. Dabar ši istorinė įvykių lietuvių tauta apvaikšto be džiaugsmo, nes jau beveik 25-ri metai, kai sovietinės Rusijos imperija, klaida ir jėga užgrobusi Lietuvos teritoriją, suparaližavo lietuvių tautos valią nepriklausomai spręsti savo reikalus. Tačiau okupanto klaida ir jėga neįstengė ir neįstengs sunaikinti lietuvių tautos kovos ryžto į nepriklausomą gyvenimą. Ir mes, to paties ryžto vedami, buriame atnaujinti savo įžado mūsų tautai.

Lietuvos valstybės suvereninių teisių vykdymo atstatymas pareina nuo dviejų pagrindinių sąlygų: nuo mūsų pačių kovos ryžto bei tinkamo susirikiavimo politinei Lietuvos nepriklausomybei atstatyti ir nuo palankios tarptautinės padėties mūsų bylai.

Lietuvių tauta, istorijoje dar neregėjai baisios okupacijos slegiama, negali pačioje tėvynėje vesti atviros laisvės kovos. Dešimtmetį trukusi atviros laisvės kova Lietuvos žemėje turėjo išvirsti į tylą, bet atkaklų tautos pasipriešinimą okupanto kėslams, siekiantiems surusinti Lietuvos žmones, sunaikinti jo tikrą nepriklausomumą. Šioms, okupanto užmačioms spūriai ir spūrsis lietuvių tauta savo žemėje visais galimais būdais ir visomis jėgomis.

Dešimtys tūkstančių Lietuvos vaikų, protestuodami prieš okupaciją, apledo tėvynę. Laisvajame pasaulyje jie bendrai su ankstyvesniaisiais lietuvių tautos išelviais, daugiausia dėl labai panašių politinių priežasčių palikusiai tėvų žeme, veda Lietuvos išlaisvinimo kovą, reikalaudami lietuvių tautai laisvės ir Lietuvos valstybės suvereninių teisių vykdymo atstatymo. Čia atsikėlė ir atsikūrė Lietuvos laisvinimo organizacijos, kurios, savo žygius derindamos su Lie-

Tautų Komisijos dėmesį į vykdomą genocidą ir kolonizaciją Baltijos kraštuose.

Nemažiau reikšmės turėtų ir mūsų individualinis aktyvesnis įsijungimas į Amerikos politinę veiklą. Jei mes kalbame apie sunkumus įsijungiantį savo kartą įtraukti į mūsų integruotą veiklą, tai šioje dirvoje mūsų jauniesiems kartai yra puiki proga pasitarnauti ne tik savo tėvų kraštui, bet ir sau, kuriant šio krašto gerovę.

Visa tai tinkamai suorganizuoti ir vykdyti pareikalauja iš mūsų visų milžiniškų pastangų ir lėšų, ypač sukaupiant darbo jėgą ir finansus ne tik dabar, čia, bet ir ateityje. Tai milžiniškas darbas, bet neužmirškime, kad istorijoje nėra nė vieno pavyzdžio, kur laisvė būtų buvusi lengvai ir pigiai atgauta, ar net apginta.

Bene ryškiausiu pavyzdžiu ir mums gali patarnauti vienas iš Antrojo Pasaulinio karo kovos epizodų. Kai Hitlerio karo mašina stovėjo ant visos Europos pavergimo slenkščio, ir kai tas atrodė neišvengiama, Winstonas Churchillis, pranešdamas parlamente apie dar vieną stambų Anglijos pralaimėjimą kare su vokiečiais, taip kalbėjo: "Aš, deja, turiu jums tik blogas naujienas ir, kas dar blogiau, kad jų bus ir dar blogesnių, bet jei jūs manęs klausite, ar mes išlaikysime, tai aš galiu jus dabar užtikrinti, kad Anglija niekada nekapituliuos. Ji niekad ir nekapituliuos."

Toks yra ir turi pasilikti ir mūsų atsakymas kovoje už Lietuvos laisvę.

tuvos Respublikos Diplomatinė tarnyba ir ankstyvesniųjų lietuvių išievių institucijomis, vadovauja Lietuvos išlaisvinimo kovai. Savaimė suprantama, kad laisvės kovos paveikumas ir sėkmingumas reikalauja visų laisvųjų jėgų ir pastangų vieningo ir tinkamo surikiavimo. Deja, tenka pripažinti, kad ne visada mums sekėsi tinkamai susirikiuoti --

darytų daugiau suprantama bei patraukli jaunajai kartai ir apimtų visas laisvajame pasaulyje esančias lietuvių intelektualines pajėgas. To siekiant, nuolaidos yra reikalingos iš abiejų pusių -- senieji turi sumažinti savo perdėtą jausmingumą praeities partijų vadams ir įstengti suprasti bei įvertinti jaunosios kartos politinių pažiūrų, sakyčiau,

VLIK vicepirm. ir LNT pirm. dr. Br. Nemickas

ilgai neįstengėme sudaryti vieningos Lietuvos laisvinimo organizacijos. Bet gi dabar su pasitenkinimu reikia pripažinti, kad formalinė laisvinimo organizacijos vienybė jau pasiekta. Ir tikrai aš džiaugiuosi, kad negalų teigti, jog kuris nors lietuvis, mylįs savo kraštą ir nuoširdžiai dirbąs Lietuvos laisvinimo darbą (tik po kito politinio junginio kepure) yra to darbo griovėjas, kaip kad per praeitį metų tas pavčias iškilmes, mano supratimu, nepagrįstai buvo skelbiama iš šios pačios tribūnos. Kaip sakiau, formalinė Lietuvos laisvinimo organizacijos vienybė šiaip taip jau pasiekta. Bet tai dar nėra paveiklos laisvinimo veiklos laidas, kol toji vienybė tėra tik formalinė, kitais žodžiais tariant, kol ji sprindi tik praeityje reikšmingą vaidmenį vadinusiu politinių ir kovos junginių bendrą, vieną (sakykime vieningą) sąrašą. Viena, dalis tų junginių priklausauja istorijai, nes jie nei krašte, nei laisvajame pasaulyje nebedisponuoja gyvąja jėga: antra, mūsų laisvinimo organizacija dar neapėmia visų politinių ir intelektualinių pajėgų ir, trečia, reikės ilgesnio laiko, kol tuos junginius, surašytus vienan sąrašas, suvienys pasitikėjimas ir organiškai sujungs bendras laisvinimo darbas. Kaip sakytų, tie garbingų partijų vardai neapėmia visos politiškai galvojančios ir Lietuvos išlaisvinimo nuoširdžiai besirūpinančios lietuvių visuomenės. Jie, galima sakyti, yra beveik visiškai svetimi ir nedaro didesnio įspūdžio mūsų priaugusiems kartai, kuri mūly Lietuvai nemažiau už senuosius ir kuri juos turės pakeisti, jei Lietuvos laisvės aušra dar ilgai užgaus. Kaip kiekviena vėlesnė generacija turi skirtingas pažiūras į gyvenimo reikšinius, taip ir mūsų priaugančioji karta kiek kitaip vaizduoja Lietuvos laisvinimo būdus. Todėl reikia ieškoti ir surasti tų skirtingų pažiūrų bendrą vardiklį, kad visos laisvajame pasaulyje esančios gyvosios lietuvių tautos jėgos galėtų įsiriškiuoti į Lietuvos laisvinimą. Seniesiems, manau, teks atsakyti nuo kai kurių sentimentų senųjų politinių partijų vardams ir reikės atsistoti ant kietos žemės, atsiremti į gyvus ir pajėgius lietuvių visuomeninius junginius, kad laisvinimo organizacija pasi-

beveik natūralaus kitéjimo vyksmą, o jauniems reikia pripažinti senų patirtis ir parodyti jų sentimentams (tuo pačiu ir Lietuvos praečiai) pagarbos. Šių sąlygų sintezė, mano supratimu, įgalintų įkintų mūsų politinės veiklos ir laisvinimo organizacijos ne tik formalinę, bet ir organišką vienybę. Tada mūsų politinė organizacija būtų daugiau atitinkanti tikrovę, žymiai patvaresnė ir pajėgesnė kur kas paveikliau vykdyti Lietuvos laisvinimo uždavinius.

Šiomet, vasarą, sueina 25-ri metai nuo Lietuvos pavergimo. Okupantas mėgins (jau dabar pradeda) šią sukaktį panaudoti savo kėslams. Pavergtoje Lietuvoje jis jau mena ir veikia dar labiau minis šiai liūdnei sukakčiai lietuvių tautos džiaugsmo ir išlaisvinimo iš kapitalistinės vergijos vardą, tuo būdu norėdamas ir laisvajam pasauliui šia apgaule parodyti lietuvių tautos lyg ir pritarimą įvykdytai klaičiai bei smurtui ir įteisinti prievartą sukurtą politinę padėtį. Prieš šias okupanto užmačias pavergta lietuvių tauta negalės tėvynėje viešai pasipriešinti. Todėl laisviesiems lietuviams, ypač jų vadovaujantioms politinėms institucijoms, teks griebtis visų priemonių, kad okupanto užmačios nueitų niekais, nepasiektų savo tikslo.

Kad šis sutelktinis atkirtis okupanto kėslams būtų paveikus, nepakanka vien tik laisvinimo institucijų vykdomi ir ateičiai planuojami žygių, bet kiekvienas laisvasis lietuvis, ypač santykiudamas su pavergtosios Lietuvos žmonėmis, turi gerai apgalvoti bendravimo būdus, kad jo veiksmas, grindžiamas tėvynės meile bei ilgesiu ir sentimentais artimiesiems, nepatarnautų okupantui, neprisidėtų prie vienokio ar kitokio esamos padėties lyg ir legalizavimo, nesustiprintų pavergtų siekiamo įspūdžio, jog lietuvių tauta tartum jau apsiprantantį su esama savo politine bėkle, ir nesukurtų vienokios ar kitokios formos kad ir labai menkų dabartinės padėties pripažinimo prie-laidų.

Kokias priemones naudoti, kaip atsakyti ar neatsakyti į okupanto klaidingus iššūkius, kreipiamus ir ypač artimoje ateityje kreipimus į atskirą laisvąjį lietuvių, -- nei mano laikas neleidžia, nei pagaliau ši proga nėra patogi

smulkiau gilintis į šiuos klausimus ir nurodinėti atsakymus į kiekvieną galimą iššūkį. Tačiau reikia atkreipti laisvojo lietuvių dėmesį į tai, kad kiekvienas okupanto iššūkis turi tam tikrą politinį tikslą, siekiantį palaidoti lietuvių tautos išsilaisvinimo viltis. Ir todėl kiekvienas laisvasis lietuvis, susidūręs su šios rūšies klausimu, turi būti nepaprastai atsargus ir apdairus, kad nepasikabintų ant okupanto meškerės ir neprisidėtų (kad ir netiesioginiu būdu) prie jo kėslų vykdy-mo, lietuvių tautos suvereninių teisių naikavimo ir išsilaisvinimo vilčių (Lietuvos žemė ir laisvajame pasaulyje) silpninimo. Bet gi jau ir šia proga man norėtųsi atkreipti Tamstų dėmesys į vieną okupanto artimosios ateities klaidingą iššūkį ir pasamprotauti, kaip jis turėtų būti atsaky-tas.

Kaip jau sakiau, šią vasarą okupantas pavergtoje Lietuvoje prievartaus lietuvių tautą "džiaugtis" 25-rių metų vergija, tuomi norėdamas kreivame veidrodyje parodyti laisvojo pasaulio žmonėms lietuvių tautos apsipratimą su dabartine padėtimi, džiaugsmą (žinoma, per ašaras); mėgindamas paveikti laisvojo pasaulio viešąją nuomonę, kad lietuvių tauta yra laiminga, džiaugiasi vergija ir jokios nepriklausomybės nebėra reikalinga; ir siekdamas įtikinti pačią lietuvių tautą, kad visi tiltai vedą į laisvę jau sudėginti ir bet kokia išsilaisvinimo viltis -- palaidota. Į šias Lietuvos pavergimo siekiamo užantspaudavimo ir lietuvių tautos laisvės žermentų iškilmes okupantas per mūsų artimuosius ir kitais keliais jau pradėjo kviesti (ateityje, reikia manyti, kvies dar daugiau) iš laisvojo pasaulio visą eilę lietuvių, kol jie, ta proga, lankydami okupuotoje Lietuvoje, vienokiu ar kitokiu būdu dalyvautų mirties šokyje ant Sovietų Sąjungos rengiamo supulti Lietuvos valstybės nepriklausomybės kabo ir tuo būdu laisvojo pasaulio žmonėms ir pačiai lietuvių tautai parodytų, jog jie pripažįsta dabartinę lietuvių tautos politinę padėtį, kurią Sovietų Sąjunga klaida ir smurtu sukūrė prieš 25-rius metus. Koks turėtų būti atsakymas kiekvieno mūsų į tokį okupanto iššūkį, manau, čia daug aiškinti nėra nereikia. Reiktų atsakyti aiškiai ir griežtai: "Ne -- negalima dalyvauti mirties šokyje ant Lietuvos laisvės kabo!" Nė vienas laisvasis lietuvis neturėtų leisti okupanto apgaunamas. Kiekvienam turėtų būti aišku, kad jo lankymasis ypač šią vasarą pavergtoje Lietuvoje tikrai bus vienu ar kitu būdu panaudotas pateisinti okupanto įvykdytiems klaidos ir smurto aktams ir susilpninti lietuvių tautos išsilaisvinimo vilčių. Jei kuris laisvųjų lietuvių nebeįstengtų atsispirti savo krašto ir artimųjų ilgesiui, tokiu atveju šių kiekvienam brangių sentimentų tenkinimas turėtų būti atidėtas mažų mažiausia kita proga, kuri nebūtų taip palanki okupanto kėslams.

Kaip anksčiau sakiau, Lietuvos valstybės suvereninių teisių vykdymo atstatymą sąlygoja, be mūsų pačių ryžto ir pastangų, dar ir mūsų bylai palanki tarptautinė padėtis. Šiandien, deja, tarptautinis akiratis yra ūkanotas, ir tos ūkanos ateityje, ypač kylant laisvojo ir komunistinio pasaulio praktiško bendradarbiavimo galimumams, gali dar sustiprėti ir mūsų laisvinimo pastangas labiau ap sunkinti. Ir nesimant prošaivstės tarptautiniuose horizontuose, mes neturime teisės nuleisti rankų ir padėti kovos ginklo. Tarptautinė padėtis nėra pastovi -- ji nuolat kinta, ir todėl kiekvienam mesu gali pasirodyti vilties šviesulys, kuriam reikia būti visada pasiruošus. Antra vertus, mūsų laisvinimo pastangos turi dar ir tą prasmę, kad jos kai kuriais atvejais gali pristabdyti tiršėjančias tarptautines sutemas ir atskleisti vilties ir laisvės pragiedrulių. Taigi čia ir yra mūsų tautinės bei politinės veiklos ir laisvinimo pastangų esmė.

Norėtusi šia proga priminti vieną kitą konkretų mūsų žygį, siekiantį pragiedrinti taptautinį akiratį ar bent pristabdyti jo prieblandą, kitaipariant, daryti į tarptautinę politiką poveikį, palankų Lietuvos ir kitų pavergtų Europos tautų laisvinimo bylai. Čia turio galvoje laisvinimo organizacijų suplanuotus ir jau pradėtus vykdyti žygius, į ku-

(Nukelta į 5 psl.)

AKIMIRKOS

"Žinios" apie Vairą (2)

Jeigu palikto ramybėje politinių ar ideologinių nuosavų vertinimus Enciklopedijoje (kur tokių privatinų tendencijų ar įvairių kūrų pusę rietimų turėtų būti ko mažiau, nes jau turime teisę į mokslinių raštų kultūrą, kuri galėtų pakilti aukščiau bačkinio lygmens ir ekskluziavo bei pabrėžiamo sroviškumo), de-ja, teko beveik nustepti, kokį jo valą mūsų enciklopedistas privirė su trečiojo laikotarpio Vairo redaktorais ir "pagrindiniais bendradarbiais". O čia tik reikėjo faktinių ir teisingų informacijų. Ignorancija, o tuo labiau faktų iškreipimas ar net pikta valia čia būtų nedovanotini net ir atleidžiaus teisme.

Enciklopedijoje rašoma, kad to trečiojo laikotarpio Vairą "1929-38 metais redagavo Iz. Tamošaitis su St. Leskaitis, 1939 B.T. Dirmeikis ir dr. D. Cesevičius, nuo 43 m. -- K. Nausėdas, o nuo 1940 -- dr. D. Cesevičius ir St. Leskaitis".

Yra tiesa, kad Vairą per devynius metus redagavo prof. Iz. Tamošaitis, ir per porą trejetų pirmųjų metų jam kiek techninės tautos teikė S. Leskaitis ir žymiai daugiau K. Meškauskas. Vėliau, berods, nuo 1932 metų pastoviu redakcijos sekretorium, korektoriu ir kalbos lygintoju buvo gimnazijos mokytojas Edvardas Viskanta, ir tik tokiose apibrėžtose techninėse pareigose, nes tikru redaktoriu buvo vienas prof. Iz. Tamošaitis.

Nuo 1938 m. Vairas buvo imtas reformuoti ir daugiau skiriamas aktualių reikalams, kas, deja, jam neišėjo į gerą.

Redaktoriu buvo B.T. Dirmeikis, bet ne ir dr. D. Cesevičius, 1939 m. rudenį, kai kilo tretytis karas, aš trejetą mėnesių buvau įsijungęs savaitinio Vairo redakcijos sekretoriaus titulu. Metų pabaigoje, Dirmeikiui ir man perėjus Lietuvos Aūdą, Vairas buvo vėl reformuotas ir paverstas mažiau storu, bet labai gražiai leidžiamu mėnesiniu žurnalu,ėjusiu ligi bolševikų okupacijos. Visą laiką buvau taip netoli žurnalo leidyklos ir redakcijos (dirbome vienoje patalpoje ir toje pačioje spaustuviėje), bet užmušk neatsimenu, kad kada šį Vairą būtų "nuo 43 numerio" redagavęs K. Nausėda. Gal kokiam numeryje jis buvo įrašytas formaliu (šiaudiniu) redaktoriu, kaip kartais būdavo daroma Lietuvoje? Jis dabar gyvena Venetueloje, būtų lengva patikrinti.

To vėliausio Vairo redaktoriu (irgi daugiau tik šiaudiniu) tada tapo jaunas filosofas VD Universiteto vyr. asistentas Kazys Dausa, bet faktiniu redaktoriu, sekretoriu ir viskuo buvo gabus tokio amato meistras šviesios atminties Antanas Valiukėnas. Tam jo trumpalaikiam Vairui man dar teko rašyti porą ar trejetą žanginių.

Beje, kiek Enciklopedijos žurnalistikos skyriaus redakcijoje esama nesugaudymo ar paprasčiausio nerūpestingumo, gražiai parodo ir toks faktas, kad Enciklopedijos ketvirtajame tome, rašant apie Kazį Dausą, pasakyta: "... buvo paskutiniu reformatuoto Vairo redaktoriu". Bet trisdešimt antrajame tome Kazys Dausa jau išgaravo į dūšas, ir staiga atsirado net du nauji, gerbiamojo bendradarbio visiškai išsigalvoti redaktoriai, dr. D. Cesevičius ir St. Leskaitis (kurių pirmasis tuo metu buvo finansų viceministras, o antrasis - Lietuvos Aūd kultūrinio skyriaus redaktorius).

O dabar kiek sustokime ties trečiojo nepriklausomybinio Vairo "pagrindiniais bendradarbiais". Jei to aprašymo autorių dar galėtume teisinti, kad apie žurnalo įvairias redakcijas ir jų sudėtį jis pateikė klaidingas ar tik spėjamas žinias, nes neturėjo po ranka žurnalo komplektų ir nepasirūpino teisingus faktus surinkti iš geriau tą reikalaujančių liudininkų, tai jo galiausiai pateikiamas žurnalo "pagrindinių bendradarbių" sąrašas daugiau negu aiškiai atskleidžia nebe vien tik šventą ignoranciją, bet vulgarią tendenciją ir pikta valią, dėl ko tokiu atveju nebegalima neprotestuoti.

Bendradarbis, užbaigdamas to trečiojo Vairo vienuolikos metų gyvenimo 17 eilučių "mokslinį" aprašymą, prideda: "Pagrindiniai bendradarbiai buvo: Iz. Tamošaitis, L. Gira, R. Mironas, A. Churginas, St. Ivošiškis-Leskaitis, Br. Raila, J. Balys ir kt." Tuo jis labai sumažina mūsų linkmumą, užbaigdamas istoriją dviem raidėmis. Juk gal į tą "kt" dar įeina ir J. Žugžda, ir S. Nėris, ir Putinas, ir Paleckis su Guzevičium-Gudaičiu? Ką tu, žmogau, gali žinoti, jeigu to "valdinės partijos aštrių pasisakymų" žurnalo pagrindiniai, taigi, svarbiausiais pavardėmis paminėtais bendradarbiais buvo tik tokie, o ne kitokie?...

Enciklopedisto teigime tikra tiesa tėra tik viena: pagrindinių bendradarbių (jeigu sutiktume taip komiškai pagrindinių bendradarbių vadinti ir patį žurnalo redaktorių) tikrai buvo prof. Iz. Tamošaitis, kiekvienam numerui rašęs teorinių ar apžvalginių straipsnių ar skelbęs ten atskirais tęsiniais ilgus filosofines studijas. Bet su kitais "pagrindiniais" būtų visai kitoniška muzika.

Vairas būtų subkruptavęs žymiai anksčiau arba valdinės partijos būtų buvęs uždarytas, jeigu jo pagrindinių bendradarbių būtų buvęs... Liudas Gira, Šis, anot M. Biržiškos, "paršivas ti-pelis", kaip "prostitutinė bla-kė" skverbėsi į visokių partijų ir visokios spaudos lapus, kur buvo mokamas geresnis hono-

BRONYS RAILA

raras. Labai daug kur jis rašė, o kurį laiką net redagavo krikščionių demokratų partijos oficiozų Rytą. Nors neturėdamas po ranka Vairo komplektų, gerai neatsimenu, bet galėjo jis kai kuriais protarpiais parašyti ir Vaire, kol dar nebuvo užtikęs derlingesnių kasyklų Sovietų Rusijos pasiuntinybėje Kaune. Juk jis vienu metu mėgino rašyti epopėją Mussolinio garbei, kurią vėliau paminė Stalino naudai.

Kiti išvardinti "pagrindiniai" rodo tik enciklopedisto nesugebėjimą aprašyti dalyką, kurį jis ėmėsi rašyti, ir kur jis arba nežinodamas tikrų faktų arba sąmoningai juos surikiuodamas žurnalo svoriui subagatellizuoti (L. Gira įtraukimas parodo jo intenciją) surašo bendradarbius, kurie toli gražu nepriklausė prie pagrindinių arba jokio ryškesnio vaidmens žurnale nevaikino.

Ričardas Mironas, tada dar tik klasikinių kalbų studentas, vėliau perėjęs į mokomąjį humanitarinių mokslų fakultetą, yra davęs Vairui keletą vertimų iš sanskrito ar kitų senųjų kalbų, kartą ar du dalyvavęs filologinėse diskusijose. A. Churginas, Vairą gausiau paremdavo poezijos vertimais iš graikų ir lotynų ar gyvųjų kalbų, parašė kelių knygų recenzijas ar protarpiais diskutuodavo šį tą apie lietuvių kalbos dėsnius. Jokų "pagrindinių" kultūrinių ar politinių straipsnių nė vienas, nė kitas niekad Vaire nėra rašę. St. Ivošiškis-Leskaitis yra rašęs Vairui keletą brandžių ir rimtų straipsnių ir essay literatūriniais, psichologijos ir meno klausimais, visada atokiausiai laikydamasis nuo politinių ar ideologinių "valdinės partijos" problemų. Dr. J. Balys Vairui parašydavo iš savo specialybės srities, kiek jis ir šandien vis sąžiningai parašo tai katalikiškam Aūdų žurnalui, tai marijoniškam Drągo dienraščiui, nors Enciklopedija, pateikdama žinias apie šiuos leidinius, niekur jo neįtraukia į pagrindinių bendradarbių sąrašą.

Mano pavardės paminėjimas tarp "pagrindinių", žinoma, gali man suteikti didžiausio malonumo, kaip ir kiekvienam mūsų vargšui tremtinui, dabar taip godžiai ištroškusiam didybės ir garso, o lygiai išskėlimo didžiulių jo nupelelytų ir nenupelnytų nuopelnų. Vairo dažnu, beveik nuolatiniu bendradarbiu teko būti nuo 1933 metų ligi jo uždarymo. Būta ten mano straipsnių politikos, kultūros, spaudos, bolševizmo problemomis, bet gal daugiausia vidaus politikos ir visuomenės gyvenimo apžvalga, o Pranciščiui Dailiui pasitraukus, ir užsienio politikos mėnesinių apžvalgų. Tačiau nemanau ir niekad neįanuomet, nei vėliau neįaučiau, kad už tai mane būtų galima įrašyti į nedaugelio "pagrindinių bendradarbių" sąrašą, nes tada tokia

funkcijai buvau dar aiškiai per jaunas ir gerai žinau, kad neturėjau įtakos žurnalo pagrindinei krypti ir jo charakteriui lem-ti. Jei tiek galios tada būčiau turėjęs, tas Vairas būtų buvęs žymiai kitoks. Toli gražu jis man patikdavo ne visu šimtu procentų...

Jei tokius, kaip mane ir kitus minėti Enciklopedijoje pagrindiniais Vairo bendradarbiais, tai būtų žymiai teisingiau išminėti dar keletą tuzinų, gal visą šimtą pavardžių, kurie žurnalui irgi ne mažai, tik gal ne taip reguliariai rašydavo, bet už tat turėdavo daugiau įtakos mūsų viešojo gyvenimo ir žurnalo krypti bei to nui nulemti. Pvz., Vairui Lietuvos užsienio politikos klausimais per porą paskutinių metų rašydavo Juozas Urbšys, bndams užsienio reikalų ministru (pav. rašydavo dažniausia slapypavardė J. Urnis). Tik, žinoma, Enciklopedija, tame pat tome pateikdama žinias apie Urbšį, sumini visą eilę leidinių, kur jis kartais bendradarbiaudavo, bet jokiu būdu tik ne Vairą...

Pensilvanijos universitete, kuris įsigijo Dr. J. Šaulio biblioteką, kiek žinau, yra to Vairo metiniai turinio lapai, iš kurių nesunkiai būtų galima atskirti ir tada išnagrinti daug daugiau ir tikrai pagrindinių žurnalo bendradarbių.

Pradžioje buvau paminėjęs Liet. Enciklopedijoje aprašomų liuanistinių dalykų ir problemų išdėstymo proporcingumo mastą, pagal jų reikšmingumą lyginant su kitomis temomis. Be abejo, toks straipsnių ilgio ir eilučių išbalansavimas yra labai nelengvas, o kartais net neįgalimas, kai susiduriama su reikalu, kuriam nuvesti stinga prieinamų šaltinių. Bet bent tokios pastangos ir sveika vertinimų kritika turėtų rodytis. Netikslus skirti nesvarbiam ar kokiam grynai technologiniam dalykui dvi skiltis ar net keletą puslapių, kai daug svarbesnės reikšmės lietuviškiems įvykiams, faktams ar idėjoms te skiriama tik po keliolika eilučių.

Mūsų žurnalistikos istorijos ir pavienių spaudos faktų aprašymas kaip tik ypač kentėjo ir kenčia Enciklopedijoje. Daugelio laikraščių ir žurnalo aprašymai ir įvertinimai be galo blankūs, paviršutiniški, netikslūs, kartais itin tendencingi, nutylinti ar ignoruojanti, kas būtų reikšminga,

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UZRAŠAI ***

TELEVIZIJA (CBS) aną vakarą rodė reportažą -- pagamintą perėtos vasaros gale, dar Chruščiovui "tebegyvuojant" -- apie "satelitus už orbitos", tai yra, apie Rumuniją ir Čekoslovakiją. Skirtingi tie "iškrūpimai iš orbitos". Čekai daugokai "smagu-riauja" vakarų kultūros ir ypač pramogų bei turizmo srityje, o Rumunai visai "begėdiškai paleistuvauja" prekyboje: "kur norim -- perkam, kam norim -- parduodam". Nors kiek ir abejodamas, reportažo perdavėjas kartoją Amerikoj paplitusį įsitikinimą, anot kurio -- štai, Maskva jau nebesuvaldo kaikiurių savo "satelitų"... Bet argi Maskva nenori ir pati kiek galima daugiau prekiauti? Argi Amerikos pramonininkų kapa nebuvo Maskvoj su pagundomis, ir argi jie nebuvo ten meliiai priimti? Ir argi Amerikos prezidentas nepasislūle to tokia pačia pagunda ir "satelitams", ir pačiai jų "saulei"? Jei "vietkongai" nepribarstys per daug žvyro į ratus, tai ateinantį rudenį CBS reporteris galės padaryti ir Rusijoj visai panašų reportažą, kaip perėitą rudenį padarė Rumunijoj. Rumunijoj tada gal vėl nebebus skirtumų nuo Rusijos, ir satelitas, turbūt, vėl atrodys orbitoj... Tad -- ar ir dabar jis jau tikrai "už orbitos"?

Viljojimas ir susigundymai prekiauti su bolševikiniais režimais primena Rusijos padėtį prieš apie 40 metų, kurią itin ryškiai apibūdino George F. Kennan, buvęs Amerikos diplomatas ir kurį laiką net užsienio politikos planuotojas, daugelio mūsų šiuolaikoms žiokiu ir anokiu liberalu - bolševikų simpatiku (rusų -- gal taip, bolševikų -- vargu). Savo knygoje apie Rusiją ir Vakarus Lenino-Stalino laikais (184 psl.) jis štai kaip suformulavo bolševikinės valdžios pažintus į vakariečius:

"Mes jūsų neapkenčiam. Mes manom, kad jus reikia nušluoti nuo žemės paviršiaus kaip valdžias ir sunaikinti fiziškai kaip žmones. Mes pasiliekam sau teisę, jei ne kaip oficialūs pareigūnai, tai bent kaip privatus asmenys, daryti viską, kad taip ir įvyktų: jus viešai apšmeižti, pakirsti jūsų širdžių lojalumą ir pasitikėjimą jumis, demoralizuoti jūsų kariuomenes ir stengtis jus nuvers-ti, kad jūsų vietą užimtų proletariato diktatūra. Bet kadangi, de-ja, dar turi praeiti tam tikras laiko tarpas, ligi mes pajėgsim kirsti jums paskutinį "pasigailėjimo" smūgį, tai norim, kad tuo tarpu papreikiautumėt su mumis, norim, kad mus finansuotumėt; norim, kad suteiktumėt mums visišką diplomatinę pripažinimą, lygiai, kaip ir kitiems. Akiplėšiškas reikalavimas? Galbūt. Bet jūs gal vistiek jį priimsit. Priimsit, kadangi nesat laisvi, kadangi esat savo kapitalistinių apetitų vergai, nes kur kvepia pelnu, jūs neturit išdidumo, nei principų, nei savigarbos. Pūvančioms klasėms būdingame apjakime, jūs mosikuosit sveikinimais mūsų pastangoms jus sunaikinti, jūs varžysitės savo tarp mūsų laibi. Jūs negalėsit iš to ištrūkti, darysit, ką mes norim iki tol, kol būsim pasirengę jus pribaugti. Iš tiesų, per savo godžumą, jūs paduosit mums priemones jums sunaikinti".

Taip atvaizdavęs bolševikų politiką, G.F. Kennan ir piešia, kaip Vakarų diduomenės ir ypač turtuomenės atvejų atvejais išgelbėjo Rusijos bolševizmą iš katastrofų. "Kodėl niekas to nevadina išdavimu?" Turbūt todėl, kad gal tai ir nėra išdavimas, o tik toks didelių ir išteklingų galybių savųjų interesų supratimas: (ne)malonumus neįsipaizinti kiek galima ilgiau...

pateikiantieji tik antraeiles "administracines", informacijas. Konkretizuojant, per daug tekų apie tai rašyti ir būtų dantų griežimo. Bet tokie stambūs žurnalai, kaip Vairas, židinyas ar Kultūra, kurie ilgą laiką ir veik pa-

stoviai ėjo, yra atlieka didelį vaidmenį visokeriopai ir lietuviškame gyvenime, fasonavę intelligen-tijos galvoseną ir reikšė visokių mūsų idėjų raidą. Nušviesti juos Enciklopedijoje bešališkai, išsamiau ir kiek galima teisingiau būtų buvusi viena iš jos įvykių pareigų.

Kai užtvankai aptarti skiriama keturios su puse skilties, užraktui veik dvi skiltys, Uchtės DP stovyklai keturios skiltys, o uolienai šešios su puse, gi tvorai išaiškinti ir aprašyti net dešimt su puse skilčių, o vairui, "prietaisui judančių mašinerijų kryptiškai laikyti bei keisti", teikiama beveik dviejų skilčių privilegija (skiltyje yra 57 eilutės), - tai daugiau nei dešimtmetįėjusiam stambiam žurnalui VAIURI paskutiniame jo laikotarpyje teskirti tik 17 eilučių yra šposas. Jeigu jau to nevaadin-tume, idant kad kas per daug nesu-pyktyt, sunkia atrofija vertybių proporcijomis, o gal ir visišku ak-lumu ne vien daiktų spalvoms...

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš tragiškų pergyvenimų Sibire jau išėjo lietuviškąja laida. Knygą išleido VILTIES LEIDYKLA.

KAINA 3 DOL. Gaunama Dirvoje ir pas kny-gų platintojus.

SIBIRO MIŠKUOSE (9)

Ištrauka iš Sibiro tremtinės Barboros Armonienės knygos "Palik ašaras Maskvoje", kurią lietuvių kalboje išleido Vilties leidykla.

Dabar kiekvienam buvo aišku, kad čia esame atsiųsti mirčiai. Kai kurie net kalbėjo, kad gal ir klydome baisėdamiesi žydų žudynėmis Pasvalyje. Dabar atrodė, jog jų žudymas vyko žmoniškesnėse sąlygose, negu kančios, sveikatos netekimas ir mirtis iš bado. Nieko geresnio čia negalėjome laukti.

Pasižvalgę aplinkui matėme kalnų šlaitus, apaugusius įvairaus žalumų spygliuočiais medžiais. Buvo apie porą šimtų mylių nuo Kinijos-Mongolijos sienos. Mums buvo pasakyta, kad ta kryptimi galime eiti tiek, kiek tik kojos neša, gi jau civilizuoto pasaulio kryptim draudžiamoji zona buvo už dviejų mylių, ir visi tie, kurie peržengsią tą ribą, būsią laikomi bėgliais. Tąja kryptimi, už maždaug dvidešimt mylių nuo mūsų, buvo Galumeto miškų pramonės administracinis centras.

Kitą dieną visi per šešiolika metų amžiaus buvo paskirti į darbo grupes arba miške medžius kirsti, arba kelius tiesti, arba jau nukirstus medžius piaustyti. Medžiams kirsti įrankius vyrai rado baisiai blogus. Kirviai buvo negalėsti ir atkapoti, piūkiai su išlaužtais dantimis, žodžiu, viskas nepaprastai apleista.

Visi vyrai ir merginos vyresnės kaip šešiolika metų buvo paskirti miško kirsti po aštuonias valandas per dieną. Bet miškas buvo apie penkias-šešias mylias nuo barakų, taigi iš tikrųjų jie dirbdavo nuo aušros ligi tamsos. Darbo normos buvo labai aukštos, ir su tokiais įrankiais, neturėdami patyrimo, vyrai pirmąjį mėnesį teuzdirbo tik po penkiasdešimt-šešiasdešimt rublių.

Man teko piaustyti ir skaldyti malkos netoli prie barakų. Medžiai buvo stambūs ir šakoti; moterys, paskirtos šiam darbui, vos uždirbdavo po penkiolika-dvidešimt penkis rublius per mėnesį. Vėl ta pati priežastis -- netikė įrankiai ir patyrimo stoka.

Duonos svaras krautuvėje kaštavo du rublius, ir vienintelė pagalba, kad daugumas tą vasarą ir pirmąją žiemą išlikome gyvi, buvo ta, kad naudojome savo atsivežtomis maisto atsargomis. Daugelis turėjome atsivežę drabužiams medžiagų, batų, sidabrinių šaukštų ir kitų dalykų, kuriais susidomėjo rusai ir į kuriuos keisdavo maistą. Po mėnesio mums buvo leidžiama rašyti laiškus. Netrukus ėmėme gauti maisto siuntinių iš giminių Lietuvoje. Vargšai Volgos vokiečiai, trisdešimt metų išgyvenę komunizme, buvo praradę viską, ką galėtų iškeisti į maistą, o Sibirian išgabusius išties apylinkes, nebeturėjo į ką ir besikreipti pagalbos.

Mūsų grupėje ypatingai sunkion būklėn atsidūrė tos moterys, kurios turėjo keletą vaikų ir kurios išvežamos nepasiėmė geresnių daiktų, dabar taip reikalingų išsikeisti. Jos tikrai badavo. Našlės su vaikais sudarė gana didelę dalį mūsų bendruomenės. Komu-

nistai išgabeno visus įtartus neištikimybę jų sistemai. Aišku, moterys, kurių vyrai buvo kalėjimuose, negalėjo būti patikimomis.

Turėjau atsivežusi labai gerą žieminį palatą. Pasi-taikius progai parodžiau jį miškų inžinieriaus žmonai, kuri juo labai susižavėjo. Išsiderėjau už jį penkis šimtus rublių, šešiasdešimt galvų kopūstų ir trisdešimt kibirų bulvių. Labiausiai buvau patenkinta bulvėmis, nes jų krautuvėje nebuvo, gi mažas kibiras jų kaštavo apie aštuoniasdešimt rublių, jeigu pasisekdavo jų gauti iš apylinkės sklypininkų.

Nesilioviau ieškojusi būdų, kaip perduoti žinių vyru, kas atsitiko su mumis. Nujausdama, kad ko gera galiu ir aš būti išvežta, jau senokai buvau susitarusi su vienu pažįstamu, dirbančiu pašto įstaigoje Lietuvoje, kad tokiu atveju pasiųstų mano vyrui telegramą, jog Barbora ir Jonas išvyko krikšto motinos aplankyti. Telegrama Joną pasiekė, bet vėliau, kai mano draugai bandė jam rašyti apie mane ir nurodyti mano adresą Sibire, tų laišku jis jau nebegavo. Norėjau rašyti jam pati, bet neturėjau pašto ženklų ir čia nebuvo galima jų nusipirkti. Vistiek neiškenčiau ir pasiunčiau jam laišką be pašto ženklų. Vyras tą laišką gavo, nors niekas nesupras, kaip tai atsitiko. Atvykusi laišką radau vyro dokumentuose. Jis buvo rašytas labai prastame popieriuje, pasiūstas nešvariame voke, iš tikrųjų labai maža tepasako, bet jis išreiškė tai, ką aš tuomet jaučiau, todėl jį čia pakartojau:

(Bus daugiau)

• Agr. V. Žiogas su žmona iš Philadelphijos vykdamai į Chicago buvo sustoję Clevelande ir čia aplankė Dirvą, Dr. A. Butkų ir kt.

CLEVELANDO PARENGIMŲ
KALENDORIUS

VASARIO 20 D. A. Stephens moterų choro koncertas, Rengia Šv. Kazimiero liet. mokykla.

VASARIO 21 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos ruošiamieji pietūs, "Aukuro" ansamblio išvykoms paremti, Šv. Jurgio par. salėje.

VASARIO 26 D. Lietuvių Studentų S-gos blynų vakaras Čiurlionio ansamblio namuose.

VASARIO 27 D. Ateities Klubo parengimas šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 28 D. DLK Birutės D-jos pietūs šv. Jurgio parapijai paremti.

KOVO 7 D. Neringos tuntas rengia Kaziuko mugę Lietuvių salėje.

NELEISKIM
OKUPANTUI...

(Atkelta iš 3 psl.)

riuos gėdžiama įjungti visų mūsų pastangos. Tai yra, galima sakyti, dvi petičijos: viena -- Jungtinių Tautų 24-rių Komisijai ir antra (ji savo ruožtu yra trilypė) -- Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybei. Pirmąją minėtųjų petičijų kreipiamasi į Jungtinių Tautų 24-rių Komisiją, kurios uždavins yra likviduoti kolonializmą, kad Sovietų Sąjungos naujosios kolonijos, jų tarpe ir mūsų Lietuva, būtų svarstymų objektas, kad ji, toji komisija, atkreiptų reikiamą dėmesį į naujas vakarines Rusijos kolonijas ir visomis Jungtinių Tautų dispozicijoje turimomis tarptautinėmis priemonėmis siektų likviduoti sovietinį kolonializmą, sudarydamas reikiamas politines sąlygas Rytų Europos tautų laisvei ir Lietuvos nepriklausomybei atstatyti.

Antrąją (trilypę) petičiją kreipiamasi į Jungtinių Amerikos Valstybių Prezidentą, Valstybės Sekretorių ir Kongresą, kad šios įtakingos institucijos instrumentuotų bei paveiktų Jungtinių Amerikos Valstybių ambasadorių Jungtinėse Tautose savo ruožtu daryti galimus žygius, kad atitinkamos Jungtinių Tautų institucijos, pirmoje eilėje 24-rių Komisija, pradėtų svarstyti naujųjų Rusijos kolonijų reikalą ir rimtai susirūpintų Rytų Europos tautų išlaisvinimu. Šioje petičijoje kiekvienas galime ir turime dalyvauti, nes tik petičijų gausumas ir jas pasirašusių ar priėmusių asmenų impozantiški skaičiai gali atkreipti reikiamą dėmesį ir atnešti laukiamų vaisių.

Norėčiau suglaustai pakartoti ir kiek ryškiau pažymėti kai kurias savo mintis.

a. Mes, laisvieji lietuviai, esame įpareigoti pavergtųjų brolių sutelkti visas savo intelektualines pastangas bei pakankamus medžiaginius išteklius Lietuvos nepriklausomybės atstatymui ir atlikti visus tuos laisvinimo darbus, kurių neįstengia pavergtas lietuvis.

b. Mūsų laisvinimo organizacija, kad jos veikla būtų sėkminga, turi atsiremti į plačiausius vi suomenės sluoksnius, nepalikdama nuošalyje nė vieno Lietuvą mylinčio ir į jos nepriklausomybės prisikėlimą tikinčio lietuvių; kitais žodžiais tariant, reikia pasiekti ne tik formalinę, bet organizacinę laisvinimo organizacijos vienybę, laiduojanti visapusišką pasitikėjimą bei visišką laisvinimo pastangų suderinimą ir vi suomeninių medžiaginių išteklių tikslingiausią vartojimą.

I šį bendrą didįjį lietuvių tautos tikslą, kad laisvinimo pastangos tikrai būtų našios, turi linkti kiekvieno mūsų protas, jausmai, veiksmas ir pinigai.

KOVO 14 D. Putnamo senelių namų statybai remti Clevelando apylinkių remėjų seimas.

KOVO 21 D. Šv. Jurgio parapijoje vaidinimas "Užburta dėdelė". Rengia Pilėnų ir Neringos Tuntų Tėvų komitetai.

BALANDŽIO 4 D. Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 24 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos metinis balius.

BALANDŽIO 25 D. Margučių ridinėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽĖS 2 D. Motinos dienos minėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽĖS 9 D. Čiurlionio ansamblio suaktyvinis koncertas Clevelando Muzikos Instituto salėje.

GEGUŽĖS 15 D. Lietuvių saliečių gimnazijai paremti vakaras.

GEGUŽĖS 15 D. Dainavos stovyklai remti parengimas.

GEGUŽĖS 22 D. Clevelando vyrų okto koncertas - balius Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia LSK Žaibas.

BIRŽELIO 20 D. Vysk. Valančiaus lit. mokyklos gegužinė.

BIRŽELIO 27 D. Kartui paremti gegužinė Čiurlionio Ansamblio namuose. Rengia L.V.S. Ramovė.

LIEPOS 4 D. SLA 14 Kuopos vasaros pobūvis kuopos nariams ir svečiams Čiurlionio Ansamblio sodelyje.

SPALIO 2 D. Šv. Jurgio parapijos koncertas - balius. Rengia Pilėnų ir Neringos Tuntų Tėvų komitetai.

LAPKRIČIO 27 D. Lietuvos Karuomenės šventės minėjimas Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia L.V.S. Ramovė.

Let us pave
the road to a
MORTGAGE LOAN
designed just for you

ST. CLAIR SAVINGS
813 EAST 185TH STREET • IV 1-7800

Diana Gricius "Aidos" ir "Cavalerija Rusticana" operų solistė atvyksta į Clevelandą su A. Stephens choru vasario mėn. 20 d. Koncertą ruošia Šv. Kazimiero Lituanistinė mokykla.

Balfo Centro Valdyba. Sėdi iš kairės: Br. Spūdienė, dr. E. Armanienė, pirm. kun. V. Martinkus, E. Čekienė. Stovi: dr. A. Škėrys, A. Senikas, S. Dzikas ir reik. ved. kun. L. Jankus.

BALFO DARBAI IR RŪPESČIAI

Sausio mėnesyje bendrajam lietuvių šalpai buvo gauta aukų 1,237 doleriai, o tik tiesioginei šalpai tuo pat laiku buvo išleista 3,369 doleriai. Grynais pinigais, Balfo čekiais, buvo išsiuntinėta į įvairius pasaulio kraštus 871 doleris, sušelpiant 14 šeimų.

Taip pat išleista 2,635 dolerių už 39 Balfo siuntinius į pavergtą Lietuvą bei paštui sumokėta 299 doleriai už 50 vartotų rūbų siuntinius (daugumoje į Lenkiją). Be to, Lenkijon pasiūsta 8 vaistų siuntiniai išleidžiant 118,25 dol.

Tuo būdu sausio mėn. Balfas vienaip ar kitaip sušelpė 103 šeimas, patekusias į vargą. Sausio mėn. Balfas užprenumeravo

BRONIUS ŠIUPINYS, dabar gyvenęs Clevelande, Nepriklausomos Lietuvos geležinkelio tarnautojo uniformoje Giruliuose.

daugeliui tremtinių lietuvišką spaudą.

Vasario 16 gimnazijai buvo surinkta 1,990 dolerių, bet Balfo Centras nusiuntė tai mokyklai 2,290 dol.; mat šiais, gimnazijos statybos metais Balfo Centro Valdyba apmoka kas mėnuo po 300 dolerių už perkamą vaikams duoną iš bendrųjų Balfo lėšų.

Labai daug vargo Balfo Centre yra su šalpos prašymais iš Lenkijos. Nėra abejonės, kad Lenkijoje yra tautiečių lietuvių ir juos reikia šelpiti, bet prie jų lietuvių prisiplaka lenkai, ar tokie, kuriems šalpos nereikia ir gana sunku tokius prašymus išskirti.

JAV vyriausybė siurina savo karines bazines užsieniuose. Ten atlieka gana daug kariško turto (Excess property), kurį norima panaudoti šalpai. Šiuo metu vedamas platus sustrašinėjimas su Washingtonu ir Europa dėl išgavimo bent kiek atliekamų kariškų gėrybių iš Frankfurto sandėlių. Visa bėda, kad mūsų tremtiniai yra labai išsklaidyti ir gyvena V. Europoje. Amerikos įstaigos mano, kad vakarų Europa yra pajėgi pati aprūpinti savo neturtinguosius, juo labiau, kad tokia Vokietija dabar išleidžia milijonus DM Afrikos ir Azijos neturtingųjų šalpai.

REIKALINGA PRITY-
RUSI MAŠININKĖ —
klijentų priėmėja draudimo įstaigoje. Pageidauja ir kalbanti lietuviškai ir angliskai. 5 dienos savaitėje.

General Underwriters
Insurance
6606 Superior Ave.
Tel. UT 1-2345
(Kreiptis į
Juozą Mull-Muliolį)

PHILADELPHIA

RADIJO VALANDĖLĖS
VAKARAS.

B. Balso Radijo Valandėlėi Remti K-to suruoštas humoro vakaras praėjo supasisekimu. Nežinant šaltoko oro, svečių prisirinko gausiai.

A. Gustaitis, L. Žitkevičius ir J. Rutenis linksmino svečius naujais, dar negirdėtais kūriniais. Šaltoka salė ir stoka mikrofono nesujungė svečių su publika. Gal gerai būtų ateityje, kad šitokio pobūdžio rengimai būtų patvirtinti daina ar muzika, o ne vien tik deklamavimu.

Pobūvio metu dail. J. Paukštienės aukotą paveikslą laimėjo I. Norkienė.

Parengimas atrodo bus pelningas, radijo valandėlė dar keletą mėnesių mus lankys šeštadieniais. Radijo valandėlės metinės išlaidos apie 4,000 dol. (85,00 dol. šeštadienis), kurios surenkamos iš skelbimų, rėmėjų ir parengimų.

S. DAUKANTO MINĖJIMAS

Š. m. vasario 27 d. 6 val. vak. Lietuvių Banke įvyks mūsų istoriko S. Daukanto 100 metų nuo jo mirties minėjimas. Minėjimą ruošia L.B. Philadelphijos apylinkė. Paskaitą apie S. Daukantą skaitys istorikas V. Trumpa iš Washingtono.

(p.m.)

Balfų reikalų vedėjas kun. L. Jankus ir CV sekretorius St. Dzikas su Balfo sandėlių įnamiu ... katinu. Vyt. Maželio nuotrauka

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Lietuvos, Latvijos ir Estijos Dipl. atstovai JAV sausio 21 d. turėjo pasitarimą Latvijos pasiuntinybėje Washingtono Pabaltijo valstybės liečiančiais klausimais.

• Mykolas Drunga, Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentas, vasario 20 d. yra pakviestas skaityti paskaitą Cicero Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos Vasario 16-tosios minėjime. Minėjimą organizuoja 8-tosios klasės mokiniai. Parengimo komisiją sudaro Lina Kriaučiūnaitė — pirmininkė, Judita Grižalauskaitė — sekretorė, nariai — Jazmina Baukytė ir Kazys Tautginas. Komisiją globoja mokyklos inspektorė Br. Balšaitytė. Bus iškilmingas posėdis, paskaita, meninė dalis ir vaišės. Tėveliai kviečiami skaitlingai dalyvauti.

• Baltimorės radijo pusvalandis lietuviams nuo vasario 21 d. bus perduodamas sekmadieniais per WBMD stotį 750 KC nuo 5 iki 5:30 v. v.

• Į naująją FAS Komitetą išrinkti: Tėv. Paulius Baltakis, OFM., Vytautas Bereta, Jonas Gustaitis, Stasys Ginčauskas, Sigitas Krašauskas.

• JAV Prezidento inauguracijos proga p.p. Kajeckai dalyvavo rengtuose Gubernatorių, Tarptautinio Klubo ir Inauguracijos priėmimuose bei baliuje, Armory.

Gubernatorių priėmimo Lietuvas atstovus susipažino su Virgin Islands Gubernatoriumi ir poniu Ralph Paiewonsky, kurie pasisakė, kad Gubernatoriaus abu tėvai kilę iš Lietuvos (Marijampolės ir Vilkaviškio).

• Lietuvių Tautinių Šokių Instituto nariai rūpestingai ruošia programą tautinių šokių ratelių vadovų kursams. Jau paruošti naujų šokių ir žaidimų aprašymai, kurie bus perduodami kursantams. Kursai prasidės 1965 m. birželio mėn. 13 d. ir tęsis dvi savaites.

Norintieji kursuose dalyvauti registruojasi JAV LB Centro valdybos sekretoriaus adresu: Kostas Januška, 2646 West 71st St., Chicago, Illinois 60629.

• Jonas Jasaitis, JAV LB Centro valdybos pirmininkas, kalbės Gary, Indiano rengiamam Vasario 16-sios minėjime, vasario mėn. 21 d. Minėjimą rengia Amerikos Lietuvių Tarybos skyrius.

• Vaclovas Kleiza, JAV LB Centro valdybos narys jaunimo reikalams, dalyvavo sporto darbuotojų suvažiavime Clevelande. V. Kleiza be turimų pareigų Cent-

ro valdyboje, aktyviai dalyvauja jaunimo ir sporto organizacijose.

• Vida ir Gytis Barzdukai šiomis dienomis sulaukė pirmojo sūnaus.

• Dr. P. Legeckis vasario 9 dieną atsigulė į South Side ligoninę, Bay Shore, N. Y. kojos operacijai. Pasveikęs dr. Legeckis išeis į pensiją.

Dr. P. Legeckio žmona Elena ką tik grįžo iš St. Joseph's ligoninės, Yonkers, kur jai buvo padaryta rankos operacija, jos brolio dr. L. Plechavičiaus priežiūroje.

• Gerimantas Griauzdė, iš Bostono, šiuo metu tarnauja viename iš JAV aviacijos dalinių ir nuo vasario 1 d. pakeltas į aukštesnį laipsnį.

G. Griauzdė yra aktyvus Korp! Neo-Lithuania Bostono sk. ir vietinio skautų tunto narys. Savo priklausymą lietuviškose organizacijose jis pabrėžia ir kariuomenėje tarnaudamas, užpildant įvairias anketas ir pan.

G. Griauzdė nuo 1958 m. lankė Meno Instruktorių mokyklą Minneapolyje ir 1964 m. įsigijo tarpt. Nashuos konservatorijos muziko diplomą. Taip pat yra lankęs Bostono Universitetą.

CHICAGO

• L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ir Tautinis Akademinis Sambūris Chicagoje š. m. vasario mėn. 20 d. ruošia tradicinį Užgavėnių blynų balių B. Pakšto svetainėje, 2801 W. 38th St.

Svečiai bus vaišinami šaltais užkandžiais ir užgavėnių blynais. Šokiams gros B. Pakšto orkestras. Pradžia 7 val. 30 min. vakaro. Korp! Neo-Lithuania juniorai žada pasirodyti su būdinga staigmena.

Vietas prašome iš anksto rezervuoti pas Aleksą Siliūną — 6839 S. Rockwell Ave., tel. PR 8-0149 nuo 6 iki 8 val. vakarais.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ir L. T. Akademinis Sambūris valdybos kviečia visus savo narius su jų draugais ir bičiuliais atsilankyti į šį Užgavėnių blynų balių.

• A. P. Bagdonas, buvęs Chicago Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos mokytojas, pradėjo dėstyti lotynų kalbą Birmingham kolegijoje, Alabamoje. A. P. Bagdonas įstojo į kelis socialinius vietos visuomenės klubus ir tuo pasinaudodamas sumaniai dirba Lietuvos bylai, telkia kitus kovai prieš laisvojo pasaulio pabaisą — Lietuvos okupantą.

JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos Prezidiumas vasario 6 d. posėdžiavęs Riverside, N. J. Volertų namuose. Sėdi iš kairės: vicepirm. dr. P. Vileišis, sekr. dr. E. Armanienė, pirm. V. Volertas, vicepirm. J. Šiepetys ir vicepirm. Br. Nemickas

Philadelphijos informacinio klubo atstovai, dalyvavę JAV LB Tarybos Prezidiumo informacijos konferencijoje. Iš kairės: J. Bubelis, K. Čikotas, B. Raugas, Tarybos vicepirm. J. Šiepetys, P. Mitalas ir H. Savickas.

PLB POSĖDŽIAVO

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos posėdyje, 1965 vasario 4, dalyvavo St. Barzdukas, Dr. A. Nasvytis, A. Mikulskis, V. Kamantas, M. Lenkauskienė, J. Staniškis, reikalų vedėjas E. Karnėnas. Pirmininkavo St. Barzdukas.

St. Barzdukas referavo PLB Valdybos Pirmininko J. Bachuno siūlymą inkorporuoti PLB valdžios įstaigose kaip nepelno organizaciją. Nutarta tartis šiuo

reikalu su PLB teisiniu patarėju advokatu Julium Smetona. St. Barzdukas referavo PLB

Kultūros Tarybos keltus klausimus ir siūlymus. Be kitų, svarstyta ir PLB kultūrinės premijos

Dail. K. Žoromskis ruošiasi Chicago parodai, kuri įvyks kovo 4-12 d. Čiurlionio galerijoje, Dailininkas meną studijavo Vilniaus, Vienos ir Romos meno akademijose ir dalyvavo visoje eilėje grupinių parodų, iš kurių paskutinės paminėtos The Pennsylvania Academy of the Fine Arts Philadelphia ir Washington Square Galleries New Yorke. Surengė savo parodas Europoje, Pietų ir Šiaurės Amerikoje. Jo paveikslų yra įvairiuose muziejuose ir privačiose kolekcijose bei paskirų žmonių tarpe. Nuo 1956 metų dailininkas gyvena New Yorke ir dėsto vienoje meno mokykloje, bet daugiausiai laiko skiria vien kūrybai.

klausimas, nutarta su JAV LB Centro Valdyba aiškintis Kultūros Centro steigimo klausimą, kreiptis į istoriką dr. J. Jakštą dėl Lietuvos valstybės pradžios datos nustatymo.

Vyt. Kamantas supažindino su Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komiteto sudarymu. Išsiųsti kvietimai centriniams jaunimo organizacijoms deleguoti po vieną atstovą į Komitetą. Komiteto pirmasis posėdis įvyks vasario pabaigoje Chicagoje, gi Kongresas šaukiamas 1966 liepos 1-mąjį savaitgalį, derinant jį su III-ja Kanados ir JAV LB Dainų Švente.

Svarstyta PLB ryšinio prie VLIKo klausimas. Laikinuojurysininku, kaip jau buvo skelbta, yra dr. J. Puzinas.

Dr. A. Nasvytis vasario 16 išskrenda į Pietų Amerikos Lietuvių Kongresą ten atstovauti PLB Valdybai. Valdybos nariai perdavė siūlymus ir sveikinimus Pietų Amerikos lietuviams.

A. Mikulskis ir dr. A. Nasvytis referavo nusipelnusiųjų lietuvių kultūros, švietimo, visuomenės, mokslo, meno ir pan. darbuotojų atžymėjimo reikala. Šiuo klausimu bus pasitarta su atskirų kraštų bendruomenėmis.

Posėdyje susipažinta su gautais ir išsiųstais raštais, apmokėtos sąskaitos, peržiūrėtas naujasis "Pasaulio Lietuvio" 13-tas numeris, pasiinformuota apie ruošiamą spaudai PLB Konstitucijos leidinį su priedais.

• JAV Lietuvių Bendruomenės švietimo Tarybos organizuotos sritinės mokytojų konferencijos Chicagoje ir New Yorke praėjo su dideliu pasisekimu. Dabar švietimo Taryba intensyviai ruošiasi įvykdyti tuos uždavinius, kurie konferencijos buvo išdiskutuoti ir aptarti. Be to, švietimo Taryba tikisi iki kitų mokslo metų pradžios išbaigti paruošti visus lituanistinės mokykloms reikalingus vadovėlius.

Švietimo Tarybos pristatytus ir patvirtintus vadovėlius leidžia JAV LB Kultūros Fondas.

ALT S-gos, Wisconsin skyriaus narys prof. dr. inž. Jonas Šimolūnas jau nuo praeitų metų gruodžio 1 d. guli ligoninėje. Nuotraukoje profesorius ligoninėje aplanko giminės: sūnėnas Juozas Garšvinskas, Joana Šimolūnienė, Teodora Garšvinskienė ir sūnėnas Vladas Šimolūnas.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 5-Star FRENCH COGNAC 5th 5.75
2. HENRY McKENNA Kentucky Bourbon... 5th 4.98
3. GLENMORE VODKA 5th 2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy..... 5th 3.35

5. COINTREAU Liqueur and Brandy 5th 4.75
6. LIEBFRAUMILCH Imp. German Wine .. 5th .98
7. BORDEAUX Imp. French Wine 5th .98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.